

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Leto XXX. - Štev. 5

T R S T - 17. marca 1978

200 lir

**Strnimo se
v obrambi
demokracije**

Huda provokacija: prevratniške skupine so ugrabile predsednika krščansko demokratske stranke in pobile njegovo telesno stražo

Demokratična Italija je enotno odgovorila na zločinska dejanja

POZIV VODSTVA KPI

Komunistična partija Italije poziva delavce, državljane in demokratične sile, naj se združijo v obrambi republiških ustanov.

Ugrabitev poslanca Alda Mora sodi v prevratniško nasilje, ki se že dolgo zaganja v italijansko demokracijo.

Komunisti izražajo globoko sožalje svojcem padlih karabinjerjev in policijskih agentov ter solidarnost krščansko demokratski stranki.

Skupine in sile, ki so organizirale in uresničile zločin, so skušale onemogočiti vzajemni napor za rešitev in obnovo države, ki je nujno potreben in ki se danes izraža v ustvaritvi nove parlamentarne večine demokratične enotnosti.

Zarota ima daljnosežne dimenzije in se razvija po metodah nacifašizma ter ima svoje izvrševalce v skupinah, ki se skrivajo pod raznimi imeni.

Enotnost delavskih in ljudskih množic ter vseh demokratičnih sil bo porazila načrte notranje in mednarodne reakcije.

Vsi komunisti in vse komunistične organizacije, naj bodo, kot vselej, v prvi vrsti pri mobilizaciji in enotni budnosti, ki naj osami prevratneže katere koli vrste, zato, da se odkrije in izroči pravici atentatorje in teroriste ter zaščiti in utrdi republika.

Prevratneži so ugrabili predsednika krščansko demokratske stranke poslanca Alda Mora, njegovo telesno stražo pa pobili. To se je zgodilo v Rimu v četrtek 16. t.m.

Ta vest se je razširila z bliskovito naglico in takoj naletela na velik odmev. Takoj je bila vsa demokratična Italija na nogah, sindikati so oklicali splošno stavko, v popoldanskih urah pa so bila po vseh večjih središčih v državi enotna protestna zborovanja, katerih so se udeležile izredno številne množice. Ponovno je bila izpričana demokratična zavest najširših slojev prebivalstva.

Tudi v Trstu in v drugih mestih Furlanije - Julijske krajine so bile velike enotne manifestacije. V Trstu so govorili: predsednik pokrajine Ghersi, tržaški župan Spaccini, dolinski župan Švab (govoril je v slovenščini), pokrajinski tajnik krščansko demokratske stranke Rinaldi in za enotno sindikalno zvezo Calabria.

Deželni sekretar KPI posl. Antonino Cuffaro je dal naslednjo izjavo:

«Vest o ugrabitvi predsednika krščanske demokracije in o uboju petih agentov je močno odjeknila in prizadela celotno prebivalstvo Furlanije - Julijske krajine. Kljub temu pa nismo videli malodušja. V tovarnah uradih, na kmetijah šolah, v krajevnih ustanovah, povsod je prišla do izraza spontana in odločna odsodba nasilja. Prebivalstvo je takoj začutilo dramatičnost trenutka saj ni še pozabilo težkega krvavega davka, ki ga je dalo v borbi za svobodo in za vzpostavitev demokratične države.

Rahločutnost do kriminalnih izpadov je toliko bolj občutiti v naši deželi, v kateri so se tolikokrat ponovili teroristični izbruhi in primeri nestrpnosti. Take epizode pa so pri delavcih samo spodbudile antifašistično budnost, voljo po boju in gnev. Delavci so se tudi množično udeleževali splošnih stavek in manifestacij v glavnih mestih posameznih pokrajin, pa tudi v Tržiču. Tako enotnost delavskih množic je treba ohraniti, budnost stopnjevati in vsi moramo braniti demokratične ustanove v državi, v tovarniških svetih, krajevnih ustanovah, na šolah, povsod je nujen najodločnejši odgovor prevratniškim silam. Teroristični izpad je treba pravilno tolmačiti: izpad rimskih morilcev pomeni zaviranje procesov poenotenja, ki so nujni, da se država reši in teže krize. Zato se obračamo na vse delavce, mladino in ženske, predvsem pa na komuniste, da okrepijo budnost in enotnost med vsemi demokrati.

TRŽAŠKE VESTI

Ozračje mednarodnih odnosov vpliva na rešitev krize v Italiji

Preteklo nedeljo je v Trstu govoril poslanec Antonio Rubbi, član sekcije za zunanje zadeve pri osrednjem vodstvu KPI. Obravnaval je vprašanja, ki so v zvezi s sedanjim mednarodnim položajem. Med drugim je dejal:

— Ozračje mednarodnih odnosov odločilno vpliva na rešitev krize v Italiji. Ni slučajno, da so sile, ki nasprotujejo povečanim solidarnostnim obveznostim vlade — kar se izraža tudi z ustanovitvijo nove večine — tako ostro nastopile proti liniji zunanje politike, ki je bila enotno odobrena v parlamentu in je vključena v vladni program.

Mednarodna vprašanja so bila vselej poglaviti teren diskriminacije proti KPI. Komunistom so sicer priznavali sposobnost in resnost njihovih predlogov na vseh ravneh življenja države, na vseh področjih, razen na področju mednarodnih vprašanj.

Danes prihaja čedalje bolj do izraza veljavnost stališč in mednarodnih odnosov KPI v splošnem interesu Italije. Tako je bilo in bo tudi v zadevah, ki so v zvezi z definicijo prijateljskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo po podpisu osimskega sporazuma, to je sporazuma, ki daje Trstu nov zagon v državnem in evropskem interesu, v procesu pomiritve in mednarodnega sodelovanja; tako glede ohranitve odprte konfrontacije z Avstrijo in ne z Bavarsko glede problemov Visokega Poadižja; tako glede vloge Italije v zadevah Srednjega vzhoda. Danes je stališče KPI, osamljeno in kritizirano leta

1967, postalo stališče vlade in vseh italijanskih demokratičnih strank. —

Poslanec Rubbi je zatem govoril tudi o drugih zadevah, ki potrjujejo avtonomno sodbo KPI o mednarodnih vprašanjih. Dejal je:

— Italijanski komunisti so opozorili na veliko nevarnost, ki jo predstavlja bomba N. Danes mislijo tako tudi nekatere vlade atlantskega zavezništva, holandska in danska; tako danes meni nemška socialdemokracija in tako laburisti; tako menijo tudi italijanski demokrati, ki so sicer drugače politično usmerjeni. —

Poslanec Rubbi je zatem govoril o krizi na afriškem rogu. Med drugim je dejal, da je "KPI danes, morda, edina sila na svetu, ki ima stike z vsemi vladami in strankami ter z vsemi osvobodilnimi gibanji, ki so udeleženi v konfliktu na afriškem rogu". Dalje je poslanec Rubbi dejal, da so "italijanski komunisti svoje pobude sprejeli zavestno in v interesu skupnosti, di živi v Somaliji, Etiopiji in tudi v Eriteriji. Ta pobuda je odprla pot vlogi, ki jo je sprejela tudi italijanska vlada ter srečanju najprej z etiopskim in nato tudi s somalskim zunanjim ministrom."

Poslanec Rubbi je govoril tudi o perečih problemih, ki so v zvezi z gospodarskimi problemi na svetovni ravni. Poudaril je, da mora nujno priti do nove gospodarske ureditve in do mednarodnega sodelovanja tudi na področju varčevanja, kajti razlike med razvitimi in nerazvitimi državami so silno velike, kar utegne privedi do skrajno hudih posledic.

Kongres sekcije KPI Devin - Nabrežina

V soto 4. marca 1978 se je vršil v dvorani "Igo Gruden" v Nabrežini redni kongres občinske sekcije KPI Devin-Nabrežina.

Poročili sta podala v italijanščini tov. Groppi in v slovenščini tov. ca Terčon. Po številnih posegih je zaključke podal tov. Canciani, nakar je kongres odobril končni dokument, ki ga je sestavila politična komisija. Dokument objavljamo v celoti.

"Redni kongres sekcije Devin-Nabrežina, ki se je sestal 4. marca 1978, odobrava podani poročili.

Opozarja tovariše na težak položaj, v katerem se nahaja država, predvsem glede tega, kar zadeva ekonomsko krizo, ki ima hude posledice na zaposlitev;

— na položaj javnega reda, ki ga še posebno zastruje neučinkovitost magistrature;

— na vladno krizo, ki onemogoča parlamentarno delovanje.

Kongres poudarja, da je edina možna pot za izhod tista, ki strne v enotno vodenje države vse demokratične antifašistične sile.

Positivno ocenjuje delovanje tovarišev, ki so v ožjem občinskem odboru in jih vabi, da s požrtvovanjem nadaljujejo svoje delovanje, predvsem v težavah, v katerih se nahaja pred glasovanjem občinskega proračuna. Potreben je velik napor vseh, da se doseže dogovor, ki naj prepreči komisarstvo upravo.

Končno kongres vabi komuniste in vse prebivalstvo, da se jasno in odgovorno zavzamejo glede narodnostnih in občinskih vprašanj in ima za nujno potrebno, da se oživijo celice, zato da se ojači organizirano življenje partije. Poleg upravnih vprašanj mora partija storiti vse,

glede vprašanj splošne usmeritve in sibilizacije v zvezi z zakonskim predlogom za globalno zaščito Slovencev v Italiji. Zahtevati je treba podporo in prispevek zato da parlament hitro in pozitivno rešita problem demokracije, ki zadeva vsa partijo".

Šempolaj: Poimenovanje šole po Stanku Grudnu

Priprave na slovesno razglasitve poimenovanja osnovne šole v Šempolaju po partizanskem heroju Stanku Grudnu so v polnem teku. Odbor za poimenovanje šole je pred kratkim naslov prebivalcem šolskega okoliša naslednje pismo:

— Na željo vsega našega ljudstva je bila šempolajska osnovna šola ponovno in tokrat uradno poimenovana po padlemu partizanskemu heroju Stanku Grudnu v Šempolaju. Njegovo ime smo izbrali, ker je bil najmlajši in najhrabrejši bорец NOB iz tukajšnjih vasi.

Ob tem dogodku nameravamo izvesti obširen slavnostni spored. Vzidali bomo kamnito ploščo na šolsko poslopje in postavili bomo ob šoli bronasti kip padlega heroja. Ta spomenik bo v ponos našemu ljudstvu in v bodrilo šolski mladini, da bo čuvala pridobitve NOB in da bo nadaljevala boj za narodnostne in socialne pravice.

To slavo bo povezano z velikimi finančnimi stroški, zato se obračamo na vaše razumevanje in plemenitost s prošnjo, da bi prispevali po vaših močeh.

Vnaprej se vam zahvaljujemo in vam pozdravljamo.

Odbor

Vabilo odbora za poimenovanje šole v Šempolaju je že rodilo prve sadove. V ta namen so doslej prispevali: Rudi Grgič 50.000 lir, Sergij Kante 30.000 lir, Miranda Lesizza, 10.000 lir, Albin Škerk 20.000 lir, družina Rogelja 25.000 lir, Tatjana Legiša 10.000 lir, Ludvik Mokoli 20.000 lir; družini Zidarič-Škerk sta s počastitev spomina očeta prispevali v ta namen 10.000 lir, žene iz Praprota ob priliki 8. marca 18.500 lir, natararji, ki so stregli pri večerji ževa in Šempolaja in Prečnika na prazniku 8. marca, so odstopili napitnino v znesku 36.450 lir.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Aleksej Arbutov
IRKUTSKA ZGODBA

drama v dveh delih

V nedeljo, 19. marca ob 16. uri
(Abonma red C — prva nedelja po premieri).

Miroslav Košuta
VITEZ NA OBISKU

mladinska igra v šestih slikah
V sredo, 22. marca ob 15,30

Občni zbor Kmečke zveze v Trstu

Kmečka zveza v Trstu je imela dne 5. t.m. svoj redni letni občni zbor. Na njem so razpravljali seveda predvsem o problemih, ki so v tesni zvezi s stanjem kmetijstva in z dejavnostjo organizacije, ki združuje veliko večino kmetov, vrtnarjev, vinogradnikov in živinorejcev na Tržaškem, povsem naravno pa je, da je tekla beseda tudi o številnih drugih problemih.

Poročilo predsedstva je že na samem začetku npr. naglasilo, da "letošnji občni zbor Kmečke zveze poteka v nadvse pomembnem trenutku, v času ko se na vseh ravneh razpravlja o izvajanju osimskega sporazuma ter o normah za zaščito slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. V Rimu je začela z delom komisija, ki naj pripravi vladni predlog zakona za zaščito Slovencev v Italiji. Pred nami so tudi nekateri novi zakonski predlogi strank. Temeljnega pomena je za nas, da se uredi vprašanje rabe in enakopravnosti slovenskega jezika, saj na lastni koži občutimo, kako nepriznavanje dvojezičnosti hudo prizadeva delovanje organizacij pa tudi krajevnih ustanov. Zadnji dokaz tega dejstva je kriza kraške gorske skupnosti, ki ne more začeti z rednim delovanjem, ker nima še odobrenega statuta, to pa zato, ker je njen statut dvojezičen. Pomembna so tudi vprašanja slovenskega šolstva, med katerimi nas še posebej zanima razširitev šolske mreže, poleg že splošno poudarjene nujnosti avtonomije slovenske šole; dalje vprašanje našega kulturnega razvoja, ne nazadnje pa tudi družbeno-gospodarska zaščita slovenske narodnostne skupnosti v deželi..."

Po teh uvodnih ugotovitvah poročilo Predsedstva obravnava specifična vprašanja, ki spadajo v okvir dejavnosti organizacije pa tudi razna vprašanja, ki so v zvezi z obstoječim gospodarskim položajem.

Podobno kot poročilo predsedstva govori tudi poročilo tajništva. Iz slednjega smo povzeli daljši odlomek:

— Tudi v zadnjem obdobju je Kmečka zveza pozorno sledila problemom svojih članov in kmetijstva sploh, za kar gre zahvala vsem odbornikom, ki so s svojo prizadevnostjo omogočili, da je Zveza dosegla nekatere pomembne uspehe. Seveda slonijo ti uspehi na angažiranem sodelovanju vseh članov, ki daje organizaciji večjo pomembnost in večjo težo. Tudi številčno se je organizacija v zadnjem času še okrepila, med kmeti pa se vse bolj razširja zavest o nujnosti skupnega dela za demokratično preobrazbo družbe.

To je seveda toliko bolj važno glede na današnjo gospodarsko krizo, ki je gotovo huda in resna in ki prinaša s seboj še celo vrsto drugih negativnih posledic v družbenemu življenju. Resnosti krize se zavedajo vse sile v državi, vse bolj postaja tudi jasno, da je kriza posledica dolgotrajnega zapostavljanja kmetijstva, kar se ne kaže zgolj v velikem primanjkljaju v plačilni bilanci s tujino, ki gre v glavnem

na račun živil in kmetijskih proizvodov sploh, temveč tudi v globokih družbenih neravnovesjih, ki so nastala zaradi masovnega zapuščanja zemlje in zaradi koncentracije prebivalstva na industrijska področja. Ker je bilo kmetijstvo ovirano in ker je industrija izčrpala možnosti svojega razvoja, je postal vedno hujši tudi problem zaposlitve, predvsem pa problem ustvarjanja novih delovnih mest. Če se je v začetku pripisovalo krivdo za tako stanje energetske krizi, je danes povsem jasno, da je kriza v gospodarstvu, posebej pa v kmetijstvu, strukturalnega značaja in da je torej potrebna vrsta dolgoročnih programiranih posegov, ki naj omogočijo skladen razvoj gospodarskih dejavnosti. V kmetijstvu je potrebno rešiti vrsto problemov, predvsem socialno in zdravstveno zavarovanje, pokojninsko vprašanje, vprašanje kmetijskih pogodb oziroma premostitve spolovinarskih in kolonskih odnosov z uvedbo najemništva.

Vse te probleme kmetje globoko občutijo in želijo biti ustvarjalno udeleženi v procesu demokratizacije in preoblikovanja gospodarstva, zato močno težijo k združevanju svojih sil. Izraz te nove zavesti je tudi novonastala vsedržavna organizacija kmetov, Italijanska federacija obdelovalcev, katere ustanovnega občnega zbora se je konec decembra lani udeležila tudi delegacija, Kmečke zveze. Pozdravili smo ta nov moment v kmečkem sindikalnem gibanju, saj ga občutimo kot pomemben korak k združevanju vseh delovnih ljudi v kmetijstvu. Na ustanovnem občnem zboru smo delegatom obrazložili položaj kmetijstva v naši pokrajini in položaj slovenske narodnostne skupnosti ter tako poudarili dvojno diskriminacijo, ki je prizadela slovenske kmete; resolucija, ki smo je predložili in je bila soglasno odobrena, obvezuje vodstvo, ka se še posebej zanima za reševanje naših problemov v vsej deželi, predvsem pa za odpravo posledic potresa ter za globalno zaščito Slovencev v Italiji.

Za našo skupnost je namreč temeljnega pomena, da država v okviru svoje notranje ureditve ter v skladu s smernicami osimskega sporazuma izda vse tiste zakonske norme, ki naj zaščitijo slovensko narodnostno skupnost ter ji omogočijo obstoj in vsestranski razvoj.

Kmečka zveza pozdravlja vse pobude strank in organizacij, ki stremijo k čimprejšnjemu izglasovanju zakona o globalni zaščiti, obenem pa skupaj z drugimi manjšinskimi organizacijami poudarja, da bo moral ta zakon res ustrezati potrebam slovenske narodnostne skupnosti, ki je v preteklosti doživljala hude diskriminacije ter utrpela veliko škodo in torej lahko zahteva pravično povračilo, predvsem pa lahko zahteva, da sama kot subjekt odloča o svoji usodi. Potrebno je torej zagotoviti predstavništvo slovenske manjšine v vseh organih, ki bodo tako ali drugače odločali o stvareh, ki so kakorkoli povezane z razvojem naše skupnosti. Zato se je tudi Kmečka zveza zavzela

za avtonomijo slovenske šole ter za ustanovitev slovenskega šolskega okraja, ki naj to avtonomijo zagotovi.

Da bi se pospešilo izvajanje vseh možnih ukrepov v korist kmetijstva, predvsem pa zato, da bi se pri gospodarskem načrtovanju ne prezrla vloga kmetijstva, je Kmečka zveza tudi v zadnjem obdobju vzdrževala stalne stike z javnimi upravami ter jih sproti opozarjala na najbolj perečo problematiko.

— V okviru delovanja naše Zveze v zadnjem letu — tako je dalje rečeno v poročilu — moramo posebej omeniti nekatere probleme in pobude, tako take, ki spadajo že v stalno in tradicionalno delovanje, kot tudi take, ki so prišli do izraza šele v zadnjem času.

Glede uvedbe poklicnega seznama kmetijskih podjetnikov moramo poudariti napore naše Zveze, da bi ta seznam bil resnično demokratično voden, napore za seznanjanje kmetov z važnostjo vpisa v seznam, saj bo verjetno predstavljal osnovo za doseganje prispevkov in olajšav. Potrebno je, da se zakon, ki uvaja ta seznam, prilagodi našim potrebam, predvsem glede normativ, ki naj ustrezajo normativam Evropske gospodarske skupnosti, po drugi strani pa je nujno, da Trgovinska zbornica tudi v tem pogledu pokaže večjo odprtost do slovenske skupnosti in zagotovi redno delovanje komisije z dodelitvijo prevajalca. Naši kmetje so že z vpisovanjem, ki je bilo sorazmerno mnogo višje kot v drugih pokrajinah, pokazali, da želijo tudi z uporabo tega sredstva demokratično odložiti o svoji usodi in o svojih pravicah.

Za reševanje problemov kmetijstva je nujno teritorialno in družbeno-gospodarsko programiranje. To spada v delokrog organizmov, ki bi morali slediti zavzvoju kmetijstva in ga pospeševati a jih v naši pokrajini ni ali pa je njihovo delovanje vsekakor preskromno. Pri tem mislimo na pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo, na deželno gospodarsko nadzorništvo, na službo za gorsko gospodarstvo, na deželno ustanovo za razvoj kmetijstva.

Nujno je, da se predstavniki Zveze sestanejo z odgovornimi deželnimi oblastmi, ki se ne morejo trmasto izmikati svojim dolžnostim in morajo zato hitro pristopiti k reševanju teh osnovnih problemov na način, ki smo ga že večkrat javno povedali, da se skratka tem organizmom omogoči redno izvrševanje svojih dolžnosti v korist domačim kmetom, da se omogoči izdelava prepotrebnih conskih načrtov in da se končno preneha z diskriminiranjem kmetov, ki so zaradi nedelovanja teh organizmov prikrajšani za ugodnosti, ki jim po zakonu pripadajo.

Kot drugod, tako se bo lahko tudi v naši pokrajini kmetijstvo razvijalo le, če bo prišlo do primernega dopolnjevanja zasebnih in zadružnih pobud, ki pa žal pri nas ne naletijo na tisto razumevanje, ki bi bilo potrebno za njihovo realizacijo in razvoj. Znano nam je, da so se sestale lani obstoječe kmetijske razdruge z deželnim

odbornikom za kmetijstvo in mu posredovale svoje težave ter zahtevale večji posluš za probleme združništva. Zdi se, da so prizadevanja domačih kmetov doživela določene uspehe, ker so končno nekatere zadruga dobile potrebna finančna sredstva, kar nam daje upati, da bodo lahko v kratkem začele z delovanjem. Tu mislimo predvsem na združni hlev v Praprotnu ter na združno mlekarino na Repentabru, pa tudi na živinorejsko zadrugo v Dolini, ki so osnovnega pomena za ohranjanje živinoreje na našem ozemlju in imajo vsekakor tudi gospodarski pomen, saj take pobude zmanjšujejo proizvodne stroške, poleg tega pa sproščajo delovno silo in imajo torej tudi socialni pomen.

V okviru združništva gre pohvala tudi novi pobudi, ki je zrasla na osnovi želje prebivalstva iz prizadevnega dela Kmetijske zadruge ob pomoči dolinske občine. To je oljarna v Boljuncu, ki bo brez dvoma prispevala k širjenju gojenja oljk.

Poleg teh pozitivnih dejstev moramo zabeležiti tudi negativne pojave, ki zavirajo razvoj kmetijstva. Tudi v zadnjem letu je morala Kmečka zveza večkrat intervenirati, da obrani interese članov pred stalnimi posegi v teritorij. Tako v Sesljanu, kjer je državno podjetje za ceste ANAS zgradilo povezavo med obalno in trbiško cesto in pri tem razlástico precejšnje število tamkajšnjih lastnikov, ki še vedno čakajo na izplačilo odškodnine, poleg tega pa je po končanih delih postal nemogoč dohod do nekaterih zasebnih parcel. Kmečka zveza je v zvezi s tem posegla tako pri podjetju samem kot tudi pri deželi, pokrajini in občini ter dosegla zagotovitev podjetja, da se bo držalo pogodbe in da bo v kratkem izdelalo načrte za nove poti, ki naj bi omogočile dohod k omenjenim parcelam.

Zelo pozitivna je bila akcija za odškodnine pri vzpostavitvi služnosti za bencinovod Aquila, saj so se vsi prizadeti lastniki združili pod vodstvom Kmečke zveze v enotno akcijo in postavili svoje zahteve. To je omogočilo, da so bile njihove zahteve sprejete, dobili so zadovoljivo odškodnino, kot so zahtevali, pomembno pa je, da se je prvič pri vzpostavljanju takih služnosti določil tudi rok izteka služnosti, po katerem bo treba pogodbo obnoviti.

V teku je tudi akcija glede električnega voda v Lonjerju, ki naj bi po načrtih tržaškega občinskega podjetja stekel po privatnih, kmetijsko izrabljenih parcelah, medtem ko je na drugi strani cesti na razpolago neizkoriščeno zemljišče.

Hujši je problem predvidenih razlástitev na Kolonkovcu, kjer se prikazuje nevarnost, da tržaška občinska uprava nameni obširna kmetijska zemljišča gradnji športnega centra za univerzitetne študente. To je močno zazburilo kmete, ki se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da se pred interesi gospodarstva in zaposlitve daje prednost športnim pobudam.

Problem se nam zdi toliko bolj pereč, ker kaže na splošno zanemarjanje kmetijstva, ki prihaja do izraza tudi pri doslej izdelanem načrtovanju, tako v deželni urbanističnem načrtu kot tudi v varianti k regulacijskemu načrtu tržaške občine. Kmečka zveza je k obema

Sklepna resolucija občnega zbora KZ

Občni sbor Kmečke zveze, zbran v Trstu 5. marca 1978,

UGOTAVLJA

z zaskrbljenostjo resno krizo, ki je zajela gospodarsko, politično in družbeno stvarnost v naših krajih in v vsej državi, ki ima svoj izvor v predolgo zatrtih težnjah po smotrnem načrtovanju gospodarskega razvoja, po večji družbeni pravičnosti in po demokratizaciji družbenega življenja. Te globlje vzroke je treba sicer upoštevati tudi pri ocenjevanju zaostrovanja družbenih odnosov in jih je treba odpraviti, ne morejo pa biti opravičilo za naraščanje brezumnega nasilja, ki je v zadnjem letu doseglo tudi v naših krajih nedopustne meje in ga je treba najostreje obsoditi ter preprečiti z enotnimi napori vseh demokratičnih delovnih ljudi in njihovih organizacij.

IZRAŽA MNENJE

da sicer označujejo krajevne gospodarske razmere huda kriza temeljnih industrijskih dejavnosti kot tudi večine gospodarskih panog, med katerimi je tudi domače kmetijstvo, ki še vedno nosi breme dolgoletne zapostavljenosti. Toda možnosti, ki jih nudi uresničevanje gospodarskih dogovorov iz Osima, odpirajo — pri smotrnem izvajanju — tudi nove perspektive, v katerih je treba zagotoviti tudi domačemu kmetu in njegovemu delu aktivno vlogo in enakopravno priložnost vključevanja. Pogoj za to je spoštovanje njegove človeške osebnosti, njegove družbene in gospodarske vloge.

ZAHTEVA ZATO

— nujno odobritev zakonskih norm o globalni zaščiti slovenske narodnostne skupnosti, kateri pripada velika večina kmetov s Tržaškega, kot tudi izvajanje manjšinskih pravic po vseh krajevnih upravah, v okviru njihovih pristojnosti; ureditev delovanja strokovnih služb, kmetijskega in gozdarskega nadzorništva, z nastavitvijo načelnikov, ki naj obvladajo jezik obdelovalcev, kar je prvi pogoj za učinkovitost teh uradov v korist domačega kmetijstva;

— nujno uresničitev reforme zdravstva in socialnega skrbstva, ki naj zagotovi enakopravnost kmeta z vsemi delovnimi kategorijami;

— priznanje predstavnosti krajevnih kmetov v vseh ustanovah in organih, ki so pristojni za usmerjanje gospodarskega in družbenega razvoja naših krajev; posebno v tistih, ki bodo usmerjali izvajanje osimskih sporazumov;

— nujno izdelavo, ob demokratični soudeležbi predstavnikov samih kmetov, področnega načrta za razvoj kmetijstva, ki je pogoj, da obdelovalec vidi v svojem delu gotovo perspektivo in možnost napredovanja v korist delovne kategorije in vsekrajevne skupnosti.

načrtoma predložila svoje pripombe in predloge za večje upoštevanje potreb kmetijstva.

Žal se kljub številnim posegom in ostremu postavljanju zahtev še vedno ne pristopa k pametnemu načrtovanju, ampak ostajajo še težnje po vinkulativnih ukrepih. Pri tem mislimo na nedavno predloženi zakonski osnutek deželne uprave glede kraških rezervatov, ki ustanavlja organ za upravljanje rezervatov in določa izvršilne norme. Zakonski osnutek nam je še enkrat uspelo odstraniti z dnevnega reda ter tako preprečiti vinkulativne posege, ki Krasa nikakor ne morejo zaščititi.

V zvezi z vestmi glede realizacije proste industrijske cone, ki jo predvideva osimski sporazum, je Kmečka zveza intervenirala pri vsedržavni konfederaciji obdelovalcev, pri vseh demokratičnih političnih skupinah v parlamentu in v deželi, da se zavarujejo pravični interesi prizadetih lastnikov in jesarjev na najprimernejši način, po možnosti s tem, da ohranijo lastništvo zemljišč. Zato smo tudi predlagali popravek novega statuta Ustanove za tržaško industrijsko cono (EZIT), ki ne bi smel predvidevati zgolj razlástitvenih posegov, temveč predvsem

možnosti najemnine in koncesije, obenem pa zahtevali predstavnost kmetov v organih te ustanove ter v vseh drugih organizacijah, ki bodo soudeleženi pri realizaciji in upravljanju industrijske cone. Zahtevali smo tudi, da bi bila zagotovljena prisotnost slovenske narodnostne skupnosti v vseh teh ustanovah.

V zvezi z industrijsko cono in osimskimi sporazumi nasploh moramo omeniti tudi poskuse nekaterih tržaških krogov, da bi vplivali na javno mnenje ter vsilili negativen odnos do gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo, s tem pa posredno tudi do političnega pomena osimskih sporazumov. Ti poskusi s največkrat skrivajo pod parole o zaščiti kraškega okolja, najizraziteje pa so prišli na dan ob takoimenovanem pohodu na Krasu, ki ga lahko opredelimo kot enega izmed izrazov teženj, da se zavira tako dobre odnose med državama kot pravično stremeljenja naše skupnosti.

Iz tehničnih razlogov smo morali odložiti več člankov. Prosimo za razumevanje.

Uredništvo

GORIŠKE VESTI

KPI o imenovanju zastopnikov občin v okrajne šolske svete

Polemika, ki je nastala ob imenovanju zastopnikov občin v okrajne šolske svete in neobjektivno poročanje nekaterih slovenskih časopisov nas sili, da še enkrat pojasnimo naše stališče v zvezi z bojkotom volitev v okrajne in pokrajinske šolske svete, s samostojnim šolskim okrajem, z avtonomijo slovenske šole. Kot smo že trdili od vsega začetka, gre tukaj za tri, čeprav med seboj povezane, različne probleme. Mislimo tudi, da njih izenačenje, poleg tega da prenaša precej zmede in nejasnosti, dejansko onemogoča vsak nadaljni boj za avtonomijo slovenske šole.

Glede bojkota volitev v šolske okrajne in pokrajinske svete smo bili vedno proti taki zgolj negativni in protestni obliki boja, ker smo prepričani, da le-ta ne predstavlja najprimernejšo obliko boja za našo današnjo stvarnost. Treba je, da danes slovenska narodna skupnost izkoristi vse tiste poti, ki ji lahko zagotovijo naprednejše položaje v boju za svojo uveljavitev in za svoj nadaljni razvoj. Udeležba v šolskih svetih, čeprav ne bi predstavljala rešitve vprašanja, bi bila prilika za angažiranje širše šolske javnosti v boju za avtonomijo slovenske šole. Slovenska manjšina ne potrebuje danes samo deklarativnih in protestnih potez, potrebuje pa vso ustvarjalnost svojih komponent pri izkoriščanju obstoječih možnosti in pri iskanju novih poti v boju za svoje pravice.

To pa ne pomeni, da smo proti samostojnemu slovenskemu okraju ali celo proti avtonomiji slovenske šole, kot so nam nekateri pripisali. V zvezi s tem vprašanjem smo dali konkretne predloge v našem novem osnutku zakona za globalno zaščito Slovencev v Italiji in jih te dni diskutiramo s slovenskimi organizacijami in strankami. Pripravljene smo tudi sprejeti predloge drugih, ker smo prepričani, da ne nosimo samo mi resnice in da mora biti in tem kot na drugih področjih narodna skupnost čim bolj enotna. Zaradi tega nismo predstavili slovenskih list in slovenskih kandidatov na novembarskih volitvah in pristali tako k temu, da se ne izvoli Slovencev v mešane okrajne in pokrajinske šolske svete.

Če pa je bojkot staršev, dijakov in šolskega osebja lahko sprejemljiv kot skrajna protestna akcija in zavrnitev avtonomije, kakršno predvidevajo pooblaščen odloki, ni več razumljiv s strani občin. Tukaj ne gre več za komponente, ki predstavljajo samo šolo, tukaj gre za ustanove, ki predstavljajo slovensko stvarnost kot celoto in ki so edine priznane javne ustanove Slovencev v italijanski državi. Občine v okrajnih šolskih svetih ne zastopajo šolo kot tako, zastopajo manjšino kot teritorialno stvarnost in povezanost te s šolsko stvarnostjo. Gre tukaj za izredno pomembno funkcijo

slovenskih občin, v katerih se narodna skupnost uveljavlja kot subjekt v družbeno političnem življenju države. Tega menja je bila tudi večina slovenskih občinskih svetovalcev in upraviteljev, ko je sklenila na skupni seji v Dolini, da se izvoli predstavnik slovenskih občin v šolske okraje.

Med drugim mislimo, da tudi ko bo prišlo do samostojnega organa, ki bo dejansko zagotovil avtonomijo slovenski šoli, bodo morale biti slovenske občine zastopane v italijanskih okrajih, ker je potrebno, da je tudi tam prisotna slovenska komponenta, ki dejansko živi na teritoriju, ki ga obsegajo šolski okraji. Saj predstavlja narodno mešano območje značilnost, ki jo mora upoštevati in vrednotiti tudi italijanska šola.

To v pojasnilo našega stališča v zvezi z imenovanjem zastopnikov občin v okrajne svete. Skušali smo biti zelo objektivni in predvsem ne polemični, kar na žalost ni bil slovenski tisk (Primorski dnevnik dne 1.3.'78 in 5.3.'78 in Katoliški glas dne 2.3.'78), ko je poročal o poteku diskusije v občinskih svetih v Sovodnjah in Doberdolu.

Posoška federacija K.P.I.

Gorica, 8. marca 1978

Primorka poje '78

KRMIN

Nedelja, 19. marca 1978 ob 16. uri

- Oktet Janko Premrl – Vojko Spodnja Idrija
- Oktet Zarja Zgornje Posočje
- Moški zbor Štmaver
- Mešani zbor Justin Kogoj Dolenja Tribuša
- Moški zbor Briški grič Števerjan
- Moški zbor Zarja Bilje
- Učiteljski ženski zbor Tolmin
- Mešani zbor Bazovica Reka
- Moški zbor Kobarid
- Moški zbor Valentin Vodnik Dolina

Kongres sekcije KPI «A. Špacapan» v Gorici

Dne 3. t. m. je bil v Gorici II. kongres sekcije KPI "Anton Špacapan" (to je sekcije, ki deluje na področju severne mestne četrti). Kongresa se je udeležilo precejšnje število članov in simpatizerjev, med katerimi je bilo mnogo Slovencev.

Na kongresu, ki se je zaključil pozno v noč, je podal tajniško poročilo bivši tajnik Roberto Busolini, v katerem se je dotaknil raznih perečih problemov, ki tarejo italijansko državo, s posebnim poudarkom na krajevne probleme (brezposelnost, manjšinska problematika, urbanistični načrt itd.)

Sledila je bogata diskusija, v katero sta posegla in se pri tem dotaknila manjšinske problematike Ivan Bratina in Igor Komel. Prvi se je dotaknil problemov Slovencev na Goriškem s posebnim poudarkom na množično pristnost prebivalcev slovenske narodnosti v samem mestu. Komel pa je poudaril važnost zakona o globalni zaščiti slovenske manjšine v Italiji z željo, da se ta v najkrajšem času tudi konkretno uresniči.

Zaključke kongresa je podal Spartaco Zorzenon, član deželnega tajništva KPI in deželni svetovalec.

Med številnimi gosti naj omenimo le predsednika pevmske rajonske konzulte Davida Sošol.

Ob zaključku kongresa je bil izvoljen naslednji odbor (od 16 članov odbora je kar 9 Slovencev): Roberto Busolini, Riccardo Kocjančič, Walter Lovisoni, Gabriella Kocjančič, Ana Mikluš – Komel, Ivan Bratina, Oliviero Furlan, Anamarija Buso, Massimo Marsecchi, Mirjam Koren, Rosaria Di Dato – Busolini, Orazio Longo in Igor Komel; v nadzorni odbor pa so bili izvoljeni: Pino Vuga, Severino Komel in Maria Selič.

Zapis: IGOR KOMEL

Gostovanje SSG v Gorici

V torek, 21. marca ob 20,30 v gledališču Verdi
Aleksij Arbutov
IRKUTSKA ZGODBA
drama v dveh delih
(goriški abonma)

VESTI IZ FURLANIJE IN BENEČIJE

Zaščita manjšine je nedeljiva

Predstavniki kulturnih društev in zveze emigrantov videmske pokrajine, ki so se sestali na sedežu društva Ivan Trinko v Čedadu, da bi proučili resolucijo pokrajinskega vodstva DC o zaščiti narodnostnih skupnosti kot politični dolžnosti demokratične in pluralistične družbe, so pozitivno ocenili dejstvo, da je DC prvič uradno in odkrito priznala obstoj in polnopravnost slovenske narodnostne skupnosti, ki živi v videmski pokrajini. Prav tako pozitivne so načelne trditve, ki se sklicujejo na naravne in neodtujljive pravice človeka do razvoja lastne osebnosti in do zaščite slovenske skupnosti kot polnopravnega subjekta.

Obenem pa so predstavniki beneških krožkov ugotovili premajhno odločnost pri odpravljanju zaprek za globalno zaščito in za dinamično ovrednotenje manjšine z normami, ki naj zajamčijo vsestranski in nemoteni obstoj in razvoj slovenske skupnosti v videmski pokrajini. Še posebej ni mogoče odstopiti od zahteve po enotnem in enakopravnem ravnanju s slovensko narodnostno skupnostjo v Italiji, ker je zaščita nedeljiva in ker tako določa ustava. Zaradi tega ni mogoče omejevati zaščitnih določil ne glede na območja, na katerih manjšina živi, kot tudi ne glede na njen zgodovinski razvoj, pač pa je treba spodbujati v največji možni meri družbeno in kulturno rast slovenske narodnostne skupnosti, ki živi v videmski pokrajini.

Predstavniki beneških kulturnih društev in zveze emigrantov so zahtevali srečanje s pokrajinskim vodstvom in krajevnimi političnimi predstavniki krščanske demokracije, da bi skupaj poglobili manjšinsko problematiko, sklicujoč se tudi na skupno željo po vse bolj tvornem dialogu o uresničevanju, pričakovani Slovencev videmske pokrajine.

Mladi komunisti za obnovo Furlanije in Benečije

V Osoppu v Furlaniji je bilo zborovanje članov in simpatizerjev komunistične mladine Furlanije-Julijske krajine. Zborovanju je prisostvoval tudi vsedržavni sekretar zveze mladih komunistov Italije — FGCI — Massimo D'Alema.

Uvodni referat je podal Antonio Flebus, pokrajinski sekretar komunistične mladine v Vidmu. V referatu se je dotaknil problemov, ki se ne tičejo samo mladine pač pa celotne italijanske družbe.

Dotaknil se je tudi vprašanja zaščite slovenske in furlanske jezikovne skupnosti.

Sledila je debata, v katero so posegli številni mladinci.

V imenu beneških mladincev je zborovanje pozdravil Marko Predan, ki je med drugim dejal, da so slovenski mladinci videmske pokrajine negirane najosnovnejše pravice, tiste pravice, ki jih zagotavlja narodnostnim manjšinam republiška ustava.

"Tisti, ki se želimo izobraževati v materinem jeziku, se moramo odtrgati iz družinskega kroga in iti na šolanje v Gorico ali Trst. Vendar se sedaj opažajo pri nas določeni pozitivni premiki, a borba bo še dolga, preden bomo dosegli svoje pravice. Zato bomo potrebovali odločno podporo tudi komunistične mladine. Upamo tudi, da bo sprejet zakonski osnutek, ki ga je pripravila KPI za globalno zaščito Slovencev v Italiji.

Skupaj, Slovenci in Furlani, bomo obnovili naše vasi, ki so bile tako hudo prizadete od predlanskega potresa." je zaključil Predan.

Zborovanje mladincev je pozdravil tudi sekretar furlanske federacije KPI Renzo Pascolat, ki je predvsem govoril o gospodarski, politični in vladni krizi in obrazložil predloge komunistov za rešitev položaja. Tudi on se je dotaknil vprašanja zaščite slovenske manjšine v Italiji in poudaril, da je videmska federacija KPI že

pred mnogimi leti pripravila dokument s katerim je zahtevala priznanje statusa slovenske manjšine v videmski podrajini.

Če se stvari niso zganile z mrtve točke, je treba odgovornost pripisati odklonilnemu stališču D.C.

Zaključni govor je imel Massimo D'Alema, vsedržavni sekretar komunistične mladine v Italiji — FGCI. V svojem dolgem govoru se je tudi on dotaknil problemov, ki tarejo današnjo družbo ter nakazal smernice, ki bi — po mnenju mladih komunistov — pripeljale do rešitve krize in večjih problemov.

Na koncu svojega govora je obravnaval vprašanje slovenske in furlanske etnične skupnosti in zaključil, da se morajo rešiti ti problemi v okviru ustave. Zborovanje so mladi komunisti zaključili s sklepom, da bodo na spomlad organizirali "Dan mladinske borbe" za zaposlitev in za demokratizacijo.

PRISPEVKI

Ob vpisu naročnine za tekoče leto so prispevali za sklad DELA:

Josip Bukavec, Prosek, 2.000 lir, Lučič Sardoč, Prosek, 2.000 lir, Marija Grilanc, Prosek, 2.000 lir, Leopold Vatovac, Prosek, 2.000 lir, Josip Štoka, Kontovel, 7.000 lir, Vida Gerlanc-Menucci, Kontovel, 7.000 lir, Ivanka Grilanc, Prosek, 2.000 lir, Srečko Orel, Devinščina, 2.000 lir, Sonja Španger-Košuta, Prosek, 3.000 lir, Lojze Kapun, Prosek, 2.000 lir, Mirko Colja, Devin, 2.000 lir, Lucijan Terčon, Nablazina, 2.000 lir, Alojz Rogelja, Šempolaj, 2.000 lir, Rudi Grgič, Šempolaj, 2.000 lir, Ljubo Perčič, Šempolaj, 1.000 lir, Franc Trampuž, 1.000 lir, Alojž Žagar, Padriče, 7.000 lir, Antonič Edvard, Sesljan, 1.000 lir.

Vsem darovalcem iskrena hvala.

MEDNARODNI PROBLEMI

Sklepni dokument beograjskega sestanka

Po sedmih mesecih dela je beograjski sestanek konference za varnost in sodelovanje v Evropi s konsenzom sprejel sklepni dokument konference. Besedilo sklepnega dokumenta se glasi:

Sklepni dokument beograjskega sestanka predstavnikov držav udeleženk konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki je bil sklican na podlagi določil sklepnih listin, nanašajočih se na kontinuiteto konference.

Predstavniki držav udeleženk na konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki so jih imenovali zunanji ministri teh držav, so se sešli na sestanku v Beogradu od 4. oktobra 1977 do marca 1978, v skladu z določili sklepnih listin, nanašajočimi se na kontinuiteto konference.

Udeleženci so poslušali poslanico predsednika Socialistične federativne republike Jugoslavije Josipa Broza Tita, kakor tudi pozdravni govor podpredsedni-

ka zveznega izvršnega sveta in zveznega sekretarja za zunanje zadeve SFRJ Miloša Minića.

Svoje deleže so prispevale naslednje sredozeemske države udeleženke: Alžirija, Egipt, Izrael, Libanon, Maroko, Sirija in Tunizija.

Predstavniki držav udeleženk so poudarili pomen, ki ga pripisujejo procesu popuščanja napetosti; ta se je nadaljeval, odkar je bila sprejeta sklepna listina, navzlic težavam in oviram, na katere je zadeval. V tem kontekstu so poudarili vlogo KVSE, pri čemer je uresničevanje določil sklepnih listin bistvenega pomena za razvoj tega procesa.

Predstavniki držav udeleženk so izčrpno izmenjali mnenja tako o uresničitvi določil sklepnih listin in nalog, ki jih je opredelila konferenca, kakor tudi v kontekstu vprašanj, ki jih je obravnavala.

Giancarlo Pajetta:

ZA POGAJANJA IN MIR

Stališče italijanskih komunistov do spora na afriškem rogu

Spričo dogodkov, ki bi zaradi svoje nenavadnosti morali prizadeti ne samo poklicne, temveč tudi opazovalce, ki bi bili radi resni, smo prav presenečeni, ko opažamo, kako poskusi površne polemike pogosto odrivajo v stran skrb za razumevanje pojava, s katerim se srečujemo. Temu se moramo izogibati in moramo prositi tovariše in delavce, naj o vprašanih, ki so danes drugačna, kot je šanjih, ne mogoče predvidevati, razmišljajo z vso odgovornostjo. Zato moramo prositi tudi tiste, ki o tem pišejo in govorijo ter razpravljajo v okviru politične polemike, za resno obveščanje, tako v poročilih kot glede dejstev, ki jih je treba poznati, preden je mogoče povedati sodbo. Treba je odklanjati in odbijati vse poskuse pristranosti in se odpovedati stališčem, kjer bi polemika utegnila zakriti dejstva, iz katerih je treba izhajati.

Ta prva razmišljanja, ki bi se utegnila zdeti površna, nam narekuje dejstvo, da smo odkrili v Roncheyevem uvodniku v *Corriere della Sera*, kako pisec trdi, da je bil v Adis Abebi s "posebno" nalogo dvakrat, medtem ko je bil v resnici tam samo enkrat. In da smo hkrati opazili, da je pri tem potovanju v Afrika, katerega pomen je očitno tako velik, da ga je treba kar podvojiti, pozabil na najpomembnejši postanek, namreč v Mogadišu.

Ko smo italijanski komunisti hoteli spoznati etiopsko revolucijo in zvedeti za vzroke spora, do katerega je po tej revoluciji prišlo med Etiopijo in Somalijo, nismo šli samo v Adis Abebo, temveč smo hoteli slišati tudi Mogadiš. Res je, da je isti Ronchey v polemiki s komunisti, ko so le-ti obsodili grobo ameriško nasprotovanje ustvarjanju možnosti za koalicijsko vlado, zapisal, da gre za pravo nasprotje posredovanju, kakršno je tovariš Napolitano zahteval ob svojem obisku v Ameriki. Težko je vedeti, kaj je takrat

tovariš Napolitano izjavil, to pa tudi zato, ker v Ameriki doslej sploh še ni bil. Ronchey si je moral torej prizadevati, da si je izmislil ne samo zahtevo po *dobrohotnem* posredovanju, temveč tudi potovanje, ki ga sploh ni bilo.

Pri preučevanju spora na afriškem rogu in odmevov, ki jih ima v mednarodni politiki, moramo sebe, kakor tudi naše tovariše spomniti na nekatera zgodovinska dejstva. Etiopija ni samo dežela, ki se je upirala kolonizaciji. Šele fašistična agresija l. 1936 je spremenila Etiopijo v kolonijo. Ne pozabimo, da je s to agresijo sloglašala večina Italijanov (celo Benedetto Croce je svojo zlado senatorsko medaljo podaril v pomoč domovini). Delavsko gibanje najprej, nato pa tudi KPI, pa sta nasprotno od nekdanj nasprotovala kolonialnim težnjam iz časov Dogalija in Aduie, kakor tudi Mussolinijevi agresiji. Haile Selasie nam je tedaj pomenil predstavnika države, ki je odklanjala imperializem — in to sem z veseljem povedal tudi ob svojem nedavnem obisku v Adis Abebi nekemu mlademu častniku, ki mi je pripovedoval o cesarjevem *begu*. Bili smo na strani Etiopije, ko je branila deželo in tudi državo, za katero smo sicer vedeli, da ima fevdalno ureditev, le-tej je bilo sicer usojeno, kot so pokazali dogodki, da jo bo pozneje ukinila revolucija. Nismo odkrili Etiopije z Mengistujem; nismo začeli preiščati o tej deželi hkrati z "migi" in sovjetskimi tanki.

Danes se bojuje v tej vojni Somalija, ki smo jo branili, ko je demokrščanska vlada nameravala tja poslati enega od fašističnih morilskih generalov, da bi tam zastopal Združene narode. Naš ugovor je bil tedaj tako močan, da se je morala italijanska vlada odpovedati svoji prvotni odločitvi. Ko so potem napredne sile v vojski zrušile vladajočo skupino, ki je bila zaveznica kolonialistov in imperialističnih držav.

smo z zanimanjem spremljali ta proces. Vojska se je povezala s skupinami mladincev, od katerih jih je mnogo študiralo v naši državi in pa z marksističnimi intelektualci ter tako poskušala premagati spore in nasprotja med maloštevilnim mestnim prebivalstvom in nomadi, ki so večina prebivalstva, kakor tudi domači kapitalizem, pri čemer se je vedno bolj očitno usmerjala v socializem. Z njimi smo sodelovali in delali tudi materialno. Tovariši iz združenj v Ravenni so delali in še delajo v Somaliji. Profesor, ki je član centralnega komiteja naše partije, je skupaj z drugimi pomagal narediti iz svoje univerze središče kulturne svobode in neodvisnosti. Vsega tega ne zanikamo, kakor tudi ne pozabljamo v trenutku, ko se ta resničnost ostro spopada z novim upanjem: s premembo, ki naj bi nastala v Etiopiji.

Ko je Eritreja, ki jo je Etiopija po drugi svetovni vojni dobila kot zvezno državo, izgubila svoje nacionalne pravice in je postala provinca, smo izrazili nesoglasje, se pokazali solidarne in izjavili, da ima Eritreja pravico do lastne nacionalne identitete. Gre za prijateljstvo z eritrejskimi borci, ki ga vnovič potrjujemo. Ko je nedavno neki protikomunistični novinar poskušal dobiti od enega od njihovih voditeljev izjavo, ki bi bila nenaklonjena naši partiji, je dobil odgovor: "S tovariši iz KPI smo taki prijatelji, da jim lahko zagotovimo svoje prijateljstvo tudi takrat, ko nas različna stališča in celo globoka nasprotja glede nekaterih vprašanj postavljajo v različne tabore."

Ta naša stališča, ki nasprotujejo kolonializmu in zagotavljajo nujnost naprednega razvoja v skladu z etničnimi, nacionalnimi in verskimi značilnostmi, naj veljajo kot temelj našega današnjega

(Nadaljevanje na 8. strani)

o poglobljanju njihovih medsebojnih odnosov, zboljšanju varnosti in razvijanju sodelovanja napetosti v prihodnje.

Predstavniki držav udeleženk so poudarili politični pomen konference o varnosti in sodelovanju v Evropi in ponovno potrdili trdno odločenost svojih vlad, da v celoti uresničijo — unilateralno, bilateralno in multilateralno — vse določbe sklepne listine.

Potrdili so, da izmenjava mnenj sama po sebi pomembno prispeva k doseganju ciljev, določenih na KVSE, čeprav so izrazili različna mnenja o doslej doseženi stopnji izpolnjevanja sklepne listine.

Proučili so tudi predloge, ki se našajajo na zgornja vprašanja in določitev ustreznih modalitet za sklicevanje drugih sestankov v skladu z določili poglavja sklepne listine, posvečenega kontinuiteti konference.

O določenem številu predlogov, ki so bili stavljeni na sestanku, konsenz ni bil dosežen.

V skladu z ustreznimi določili sklepne listine in trdno odločenostjo držav udeleženk, da nadaljujejo multilateralni proces, ki ga je sprožila KVSE, bodo države udeleženske še naprej sklicevale sestanke svojih predstavnikov. Drugi po vrsti med temi sestanki bo v Madridu in se bo začel 11. novembra 1980.

Pripravljalni sestanek bo v Madridu in se začel dne 9. settembra 1980. Na njem bodo sprejeli sklep o ustreznih modalitetah za glavni madridski sestanek. To bodo izvedli v skladu s sklepno listino in z drugimi ustreznimi dokumenti, sprejetimi med potekom KVSE. Drugi ustrejni dokumenti, sprejeti med potekom KVSE, so: sklepna priporočila konsultacij v Helsinkih; sklepi pripra-

viljnega sestanka o organiziranju beograjskega sestanka 1977; pričujoči sklepi dokument.

V skladu z mandatom, vsebovanim v sklepni listini, in predlogom, ki ga je s tem namenom dala švicarska vlada, se bo 31. oktobra 1978 začel sestanek v Montreuxu, zato da se bosta nadaljevala proučevanje in izdelava splošno sprejemljive metode za mirno reševanje sporov kot dopolnila obstoječih metod.

Na povabilo vlade Zvezne republike Nemčije bo v Bonnu, začeniši z 20. junijem 1978, sestanek izvedencev, predviden v sklepni listini z namenom, da bi pripravili "znanstveni forum". Povabljeni bodo predstavniki Unesca in ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo, da bi razložili svoja mnenja.

(Tanjug)

Za pogajanja in mir

stališča. Danes se naša ocena dogodkov razlikuje od mnenja Somalije in Eritreje v točki, ki je odločilna. Gre za to, da je zrušenje fevdalnega režima in poskus revolucije, ki ga je vojska izvedla v Etiopiji (poskus, ki je danes zajel tudi kmete, torej 90 odstotkov vsega prebivalstva), spremenil eno od razsežnosti konfliktnega položaja, ki je s Somalijo v Ogadenu tlel prikrito, v Eritreji pa se je pokazal v obliki vstaje, ki je že osvobodila velik del ozemlja pred cesarsko vojsko.

V tem mednarodnopolitičnem trenutku vidimo načelno vprašanje: vprašanje meja. Meje v Afriki so posledica kolonialne razdelitve in nobena od afriških držav ni znotraj svojih meja etnično homogena, z izjemo Somalije (četudi Somalci živijo tudi v Keniji, Etiopiji in Džibutiju). Sprememba meja v Afriki je torej neizvedljiva ne samo zaradi razlogov, ki izhajajo iz mednarodnega prava, temveč tudi zato, ker smo priče postopnemu nastajanju narodov v pravem pomenu besede oziroma narodnostnih ali plemenskih skupin, ki so sorodne po jeziku in običajih, ki pa jih še ni mogoče imenovati narod. Vprašanje narodnosti bo v Afriki prav gotovo osrednje vprašanje prihodnjih desetletij, morda bo trajalo eno celo generacijo. Ne moremo si kaj, da se ne bi spominjali stoletnih in krvavih dogodkov, ki so pretresali Evropo do druge svetovne vojne in tega, da se še danes narodnosti in meje ne ujemajo popolnoma. Menimo, da to, kar določa glede priznavanja meja v Evropi sklepna listina iz Helsinkov, še v večji meri velja za Afriko, glede na enako in še starejšo odločitev OAE. Alternativa tej odločitvi bi bila samo vojna vseh proti vsem in pa očiten propad osvobodilnega gibanja, ki je bilo v veliki meri pacifistično, s tem pa bi vprašanje likvidacije kolonializma odrinila v južno Afriko. To naše mnenje se pridružuje spoznanju, da so nacionalni procesi res v teku in da je treba priznati nacionalne pravice in pravice manjšin.

Stališča italijanske vladne politike so se nam zdela sicer v glavnih obrisih pravilna, četudi nezadostna in šibka, čemur je vzrok kriza. Pred potovanjem smo se hoteli posvetovati z zunanjim ministrom Forlanijem in smo med bivanjem v Adis Abebi in v Mogadišu ves čas ostali v stiku s poslaništvama republike Italije, ker smo menili, da je to naša dolžnost. Dejstva nas vedno zanimajo bolj kot propaganda.

Cesa smo se naučili iz stikov, ki smo jih v teh mesecih (ne samo med našim kratkim potovanjem) gojili z Etiopci, Somalci in Eritrejci (z vsemi tremi frontami in ne samo z obema glavnima)? Napad enot fronte za osvoboditev zahodne Somalije na ogadeski planoti, ki ga je odkrito podprla somalska vlada, in odvrnitev od SZ (četudi je ostalo še nekaj diplomatskih stikov) se nam zdita posledica zmotne ocene revolucije v Etiopiji in možnosti za sporazum z novo sosedo. Zmotno pa je predvsem mnenje, da so nenadni napad, vojaška zmaga in možnost začrtanja novih meja povezani z razpadom etiopskega cesarstva. Etiopija

ni razpadla, ker je dobila tuje zaveznika: to je bilo mogoče predvideti, ker obstajajo sile, ki hočejo preprečiti dogodka, ki bi bili usodni za vso Afriko, z njimi pa bi se v taki ali drugačni obliki vrnil tudi imperializem. To prenapljeno oceno nazadnjaških sil in to nacionalno pobudo je v strahu, da bi prišlo do prevrata, sprejela vlada v Mogadišu. Po drugi strani pa so notranje težave etiopske revolucije, katere trdnost ni bila in najbrž še danes ni omajana, prekinile še tisto majhno število stikov, ki so obstajali med režimom v Adis Abebi in eritrejskim nacionalnim gibanjem, četudi je le-to klub vsemu sodelovalo pri sestavljanju dokumenta z devetimi točkami, ki priznavajo nacionalne pravice.

Po vsem tem se sprašujemo: Kaj je etiopska revolucija? Odklanjamo poenostavljanje, ki slabo prikriva rasistično in evropskocentralistično pojmovanje. Ne mislimo, da si je vodstvo v Adis Abebi hotelo nadeti ideološki lošč in s tem dobiti blagoslov SZ in socialističnih držav, kakor tudi ne mislimo, da je mogoče omejiti problem na vprašanje, ali je prepričanje Mengistuja zares marksistično-leninistično. Vedeti je treba, ali gre za resnično revolucijo, ki zajema različne družbene plasti in razrede, ki spreminja tradicionalne navade, ki ruši že trhlo ogrodje in ki se zato prebija skozi protislovja, revolucionarne boje tudi skozi krutosti; kot pri vseh revolucijah gre tudi tukaj za zgodovinski preobrat, ki predvideva resnične spremembe. Trdnost etiopske revolucije, dejstvo, da le-ta ne teče samo v prestolnici, zaporedja dogodkov, vse to je obstajalo že pred marksistično-leninističnimi izjavami, pred iskanjem opore pri socialističnih državah, pred sporom s Somalijo in pred sovjetskim posredovanjem. Sicer pa posredovanje socialističnih držav poskuša porušiti negotovi vojaški položaj, ki ga povzročajo udarci od zunaj, in ne poskuša, kot trdijo različni opazovalci, podpreti v tem ali onem družbenem sloju te ali one skupine.

Sovjetsko-kubanska pomoč je s pravnega vidika zakonita, kolikor si prizadeva za ponovno vzpostavitev etiopskih meja; to so priznale vse zahodne dežele. Ko Združene države Amerike izjavljajo, da bodo spremenile svoje stališče, če bo ta pomoč omogočila prekoračenje somalskih meja in invazijo, priznavajo, da je ta pomoč zakonita v okviru etiopskih meja, po drugi strani pa menijo, da je pomoč organizacij, ki jim pripada tudi Somalja, kot na primer pomoč neuvrčenih držav, arabske lige in OAE tistemu, ki niso podprle Somalije, pač pa želijo miroljubno rešitev spora, kar je stališče, ki se mu pridružujemo.

Sovjetska pomoč izvira iz mnenja in skrbi, ki nista neutemeljeni: kaj bi pomenilo novokolonialno nazadovanje v Etiopiji, ki se mu ne bi mogla upreti niti socialistična Somalija niti eritrejsko nacionalno gibanje? Razpad Etiopije, ki se je poskušala rešiti fevdalizma in novokolonializma, bi najbrž povzročil, da bi propadle tudi napredne sile v Somaliji in Eritreji. Hkratni poraz vseh teh naprednih gibanj v afriškem rogu je vse prej kot nemogoč. Zato pa tudi ni popolnoma

nemogoče trditi, da bi v ustaljenih možnostih in okoliščinah, med katere je treba prišteti etiopsko priznavanje nacionalnih pravic, vse tri države lahko *zmagale* v boju za družbeni napredek in neodvisnost. Izogibati se je treba *izbiranju*, postavljanju na stran te ali one fronte (in to bi moralo veljati za italijanske napredne sile, kakor tudi za preostale evropske levece). Problem ni v tem, kdo mora *zmagati*, temveč v tem, kako premagati težave pri posredovanju za miroljubno rešitev, ki seveda ne sme biti vsiljena ob zunaj, temveč mora nastati iz novih srečanj, med prizadetimi, potem ko bodo le-ti ugotovili, da je nemogoče rešiti problem z orožjem in za ceno nekoristnega klanja. Lahko bi našli rešitev, ki za preostali del Afrike ne bi pomenila nevarnosti za nastanek novih konfliktov.

Kaj je moč storiti? Problem prav gotovo presega možnosti neke partije, prav tako ne more biti problem nekega tujega naroda in še manj tistih narodov, ki so kakorkoli zapleteni v spor. Kot komunisti predlagamo v prvi vrsti jasnost in s tem politično pobudo, ki jo bodo lahko druge sile sprejele kot prispevek k miru in k popuščanju napetosti in jo bodo kot tako lahko sprejeli tudi tisti, ki se bojujejo na bojišču. Ustvariti je treba razmere, ki bodo primerne za pogajanja, da bo mogoče uresničiti tudi mir.

(Rinascita)

Tovariš Karlo Pentich, ki je svojčas pripadal celili KPI Leone Pentich, danes pa je član sekcije KPI Curiel v Trstu, in tovarišica Franciška Brajnjak naznanjata svojo poroko, ki bo na tržaškem županstvu dne 22. t. m. ob 10. uri.

Ob tej priliki prispevata 25.000 lir za "l'Unità" in 25.000 lir za "Delo"

Čestitamo in se zahvaljujemo za prispevek.

V SOPMIN

Preminil je tovariš Italo Faggin, predsednik rajonske konzulte zahodnega Krasa.

Sekcija KPI Prosek - Kontovel izraža sožalje svojcem. V počastitev spomina pokojnega tovariša je prispevala 10.000 lir za sklad Dela in 10.000 za l'Unità.

V spomin na moža tov. Karlota Puntarja s Proseka, daruje M. Puntar 10.000 lir za sklad DELA.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor **ALBIN ŠKERK**
Ureja uredniški odbor
Odgovarja **FERDI ZIDAR**
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 764-872, 744-047
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24-36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 3.000 lir
Tisk: Tipo/offset Riva
Trst, Ulica Torrebianca, 12